

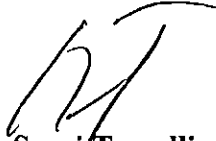

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 8828
Tarih : 31.10.2024

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Çocuk Bakanlığı Kurulması Hakkında Kanun Teklifim gerekçesi ile birlikte ilişikte sunulmuştur. Gereğini saygılarımla arz ederim. 31.10.2024

Sezai Temelli

DEM Parti Grup Başkanvekili
Muş Milletvekili

Gülüstan Kılıç Koçyiğit
DEM Parti Grup Başkanvekili
Kars Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	İnsan Haklarını İnceleme , Plan ve Bütçe
Esas Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler
Tarih: 1-11-2024	Esas No: 2/2655

T B M M KANUNLAR VE KARARLAR BSK LIGI
3 1 Ekim 2024
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
3 1 Ekim 2024
No: 1522754

GENEL GEREKÇE

Türkiye’de çocukların maruz bırakıldığı hak ihlalleri, çocukların fiziksel, zihinsel ve duygusal gelişimlerini derinden etkilemekte ve toplumsal barışı tehdit etmektedir. Eğitimde hakkına erişimde yaşanan eşitsizlikler bu ihlallerin başında gelmektedir. Özellikle kırsal kesimlerdeki çocuklar, nitelikli eğitim imkânlarından yoksun bırakılmaktadır. Okullarda bir öğün ücretsiz yemek uygulamasının dahi sağlanmamasının üzerine taşınmalı eğitim alanında bütçe kısıtlamaları sebebiyle ortaya çıkan sorunlar bu eğitim yılının başından itibaren ciddi krizler yaratmıştır ve bu krizler artarak devam etmektedir. Eğitimdeki bölgesel farklılıklar, altyapı eksiklikleri ve öğretmen açığı, çocukların hem bugününü hem de gelecekteki sosyal ve ekonomik hayatlarını doğrudan etkilemektedir. MESEM ve ÇEDES gibi uygulamalar çocuklar başta olmak üzere çocukların ücretsiz, nitelikli, bilimsel, anadilinde ve erişilebilir eğitim alma hakkı engellenmektedir.

Evlilik adı altında çocuğun cinsel istismarı da önemli bir sorun teşkil etmektedir. Özellikle, kız çocukları, erken yaşta ve zorla evlendirilmekte ve bu durum hem fiziksel hem de zihinsel gelişimleri açısından büyük bir risk oluşturmaktadır. Bu çocuklar, cinsel istismara karşı savunmasız hale getirilmekte, eğitim hayatları sona erdirilmekte ve bağımsız bir birey olma hakları ellerinden alınmaktadır. Erken yaşta evlendirilen kız çocukları sıklıkla fiziksel ve psikolojik travmalar yaşamaktadır.

Çocukların işçileştirilmesi, Türkiye’nin en acil sorunlarından biri olmaya devam etmektedir. Binlerce çocuk, tarım, inşaat ve sanayi sektörlerinde ağır şartlar altında çalıştırılmaktadır. MESEM uygulamasıyla Milli Eğitim Bakanlığı eliyle çocuklar özel sektöre ucuz işgücü olarak sunulmakta çocuk hakları hemen tüm zeminlerde ihlal edilmektedir. Bu çocuklar uzun saatler boyunca düşük ücretlerle çalıştırılmakta, eğitimlerine devam edememekte ve çocukluklarını yaşayamamaktadır. Çocuklar işçileştirilerek fiziksel, ekonomik ve psikolojik istismara maruz bırakılmaktadır.

Türkiye’de çocuklara yönelik fiziksel ve cinsel istismar vakaları da yaygın bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Aile içi şiddet, çocukların güvenli bir ortamda büyümesini engellemekte, çocuklar aile bireyleri tarafından şiddete ve ihmale maruz bırakılmaktadır. Çocuklara yönelik cinsel istismar vakalarında ise yargı süreçleri yetersiz kalmakta, çoğu zaman bu vakaların üstü örtülmekte, çocuk hakları korunamamaktadır.

Sağlık hizmetlerine erişim konusunda da çocuklar ciddi zorluklarla karşılaşmaktadır. Özellikle, sosyoekonomik açıdan yoksul ve yoksun bırakılmış bölgelerde yaşayan çocuklar, temel sağlık hizmetlerine ulaşmakta güçlük çekmektedir. Engelli çocuklar ise hem sağlık hizmetlerinden hem de özel eğitim olanaklarından mahrum bırakılmaktadır. Bu çocuklar, toplumsal ayrımcılığa maruz bırakılmakta, hak ettikleri desteği alamamaktadır.

Mülteci çocuklar da ciddi hak ihlalleri ile karşı karşıya kalmaktadır. Eğitimden dışlanmakta, dil bariyerleri ve ayrımcılıkla mücadele etmek zorunda bırakılmaktadır. Dil öğrenme ve sosyal uyum süreçlerinin eksikliği, mülteci ve göçmen çocukların eğitim hayatına entegrasyonunu zorlaştırmakta, kalıcı bir sosyal dışlanma yaratılmaktadır.

Mülteci ve göçmen çocuklar kimliksiz yaşam ve kayıt dışı var olma koşulları nedeniyle eğitim, sağlık ve sosyal hizmetlerden de yararlanamamaktadır. Barınma ve beslenme gibi temel haklardan mahrum kalan bu çocuklar, suistimal ve sömürüye açık hale getirilmektedir. Özellikle kamplarda yaşayan mülteci çocuklar, hijyen ve beslenme sorunlarıyla boğuşmakta ve hayatta kalma mücadelesi vermekte kentlerde yaşayanlar ise eğitim hakkından mahrum bırakılarak ucuz işgücü olarak görülmektedir.

Türkiye’de adalet sistemi de çocuklar için yeterli koruma sağlamamaktadır. kanunla ihtilafa düşürülmüş, cezaevlerinde yetersiz ve uygunsuz koşullarda tutulmakta ve rehabilitasyon süreçleri eksik kalmaktadır. Çocukların adli süreçlerde yaşlarına uygun muamele görmemesi ve cezaevlerinde yetişkinlerle aynı ortamlarda tutulmaları, onların ruhsal ve fiziksel sağlıklarını olumsuz etkilemektedir. Bütün bunların ötesinde yetkin görülmedikleri için birçok yurttaşlık hakkını tek başına kullanamayan -18 yaş altı- çocuklar cezaya ehliyetli görülüp yargılanabilmekte ve cezalandırılabilirler.

Son olarak, çocuk yoksulluğu Türkiye’de giderek artmakta, birçok çocuk sağlıklı barınma, beslenme ve gelişme olanaklarından mahrum bırakılmaktadır. Sokakta yaşayan çocuklar ise evsizlik ve istismar riskiyle karşı karşıya kalmakta ve toplumun en riske açık gruplarından biri olarak varlıklarını sürdürmektedir.

Bu hak ihlalleri, çocukların bugününü ve yarınını doğrudan etkilemekte ve toplumsal eşitsizliği derinleştirmektedir. Çocuk haklarının güvence altına alınması, ihlallerin önlenmesi ve çocukların sağlıklı bir şekilde büyüüp gelişmelerinin sağlanması için daha güçlü ve kapsayıcı politikalar geliştirilmesi, kanuni düzenlemelerin acilen ele alınması gerekmektedir.

Türkiye'de bir Çocuk Bakanlığı kurulmasının gerekliliği, çocukların karşı karşıya kaldığı hak ihlallerini ortadan kaldırmaya yönelik güçlü bir kurumsal yapının oluşturulması ve çocukların haklarının uluslararası ve ulusal mevzuat çerçevesinde güvence altına alınmasının hayati bir adımıdır. Hem uluslararası insan hakları belgeleri hem de Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmeler, çocukların haklarına ilişkin sorumlulukları açıkça tanımlamaktadır.

Bir Çocuk Bakanlığı kurulması, Türkiye'nin imzacısı olduğu Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS)'nin gerekliliklerine de uygun bir adım olacaktır. Türkiye, bu sözleşmeyi 1995 yılında onaylamış ve böylece sözleşmedeki çocukların korunması, eğitimi, sağlığı ve refahına ilişkin hükümlere uyma yükümlülüğünü üstlenmiştir. ÇHS, her çocuğun sağlıklı bir şekilde büyüme, gelişme ve tam potansiyeline ulaşma hakkını güvence altına alırken, devletlerden çocuk haklarını gerçekleştirecek gerekli yasal, idari ve kurumsal mekanizmaları kurmalarını talep etmektedir.

ÇHS'nin 3. maddesi, çocuğun yararının her zaman öncelikli olmasını ve çocukların korunmasına ilişkin her türlü kararın bu perspektiften alınmasını öngörmektedir. Türkiye'de ise çocuklara yönelik birçok politika ve uygulama, farklı bakanlıklar arasında dağılmış durumda ve bu durum çocuk haklarına bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasını zorlaştırmaktadır. Bu dağınıklığın giderilmesi, ÇHS'nin 3. maddesinin tam anlamıyla uygulanması için gerekli olacaktır. Çocuk Bakanlığı, çocukların ihtiyaçlarını merkeze alan ve onların üstün yararını gözeten bir yapı oluşturacak, böylece bu sorumluluk daha etkin bir şekilde yerine getirilebilecektir.

ÇHS'nin 4. maddesi ise devletin, çocuk haklarının gerçekleştirilmesi için azami kaynak kullanma yükümlülüğünü vurgulamaktadır. Türkiye'de çocukların sağlık, eğitim ve sosyal hizmetler gibi temel haklarına erişimde ciddi eşitsizlikler bulunmaktadır. Çocuk Bakanlığı, bu alandaki politikaların etkin bir şekilde koordine edilmesi ve çocukların tüm haklarına eşit şekilde erişimin sağlanması için önemli bir kurumsal çerçeve sunacaktır.

Türkiye'nin Anayasası da çocukların korunmasına ilişkin hükümler içermektedir. Anayasası'nın 41. maddesi, "Aile, toplumun temelidir ve devlet, ailenin ve çocukların korunması için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar" hükmünü içerse de, bu yaklaşım çocuğu yalnızca ailenin bir parçası olarak görerek onun bireysel hak ve özgürlüklerini arka planda bırakmaktadır. Çocuğun bir yurttaş olarak kendi haklarına sahip olduğunu vurgulayan daha kapsayıcı bir yaklaşım benimsenmelidir. Çocuk haklarını aile yapısına bağımlı kılmak, onların

bağımsız bireyler olarak korunmasını zorlaştırmaktadır. Mevcut durumda, çocukların haklarının korunması ve izlenmesi birçok farklı bakanlık ve devlet kurumu arasında dağılmış durumda olduğundan, çocuk haklarının bütüncül ve etkili bir şekilde ele alınması mümkün olamamaktadır. Anayasa'nın bu maddesine dayanarak, çocukların korunmasını birincil görev edinen bir Çocuk Bakanlığı'nın kurulması, haklarının izlenmesi ve korunması açısından en etkin çözüm olacaktır. Bu sayede, çocukların sadece aile yapısına bağlı kalmadan, bireysel hakları ile birlikte güçlü bir biçimde korunması sağlanabilir.

Ayrıca, 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu da çocukların korunması için özel düzenlemeler içermektedir. Bu kanunun uygulanmasında ise çocukların karşı karşıya kaldığı sorunlar, farklı devlet kurumlarının koordinasyon eksikliği nedeniyle daha da karmaşık hale gelmektedir. Bir Çocuk Bakanlığı, bu kanunun gerektirdiği koruma tedbirlerini etkin bir şekilde uygulayacak, çocukların karşılaştığı hak ihlallerinin hızlı ve etkili bir şekilde çözülmesini sağlayacaktır.

Türkiye'de çocuklar, kamu hizmetlerine erişimde eşitsizlik, işçileştirilme, fiziksel ve cinsel istismar, çocuk yaşta ve zorla evlendirilme, ayrımcılık ve dışlanma gibi pek çok ciddi hak ihlaline maruz bırakılmaktadır. Bütün bunlar, çocukların gelişimini engellemekte, haklarıyla bütün bireyler olarak yaşamalarını engellemekte ve Türkiye'nin uluslararası yükümlülüklerine aykırı düşmektedir.

Özellikle eğitim alanındaki eşitsizlik ve adaletsizlikler, birçok çocuğun eğitim hakkından mahrum kalmasına neden olmaktadır. ÇHS'nin 28. ve 29. maddeleri, her çocuğun nitelikli eğitime erişme hakkını güvence altına almakta, ancak Türkiye'de kırsal bölgelerde ve dezavantajlı gruplar arasında eğitimde ciddi eşitsizlikler yaşanmaktadır. Bu eşitsizliklerin giderilmesi ve her çocuğun eşit eğitim olanaklarına sahip olabilmesi için bir Çocuk Bakanlığı'nın kurulması, çocuk haklarının merkezde olduğu kapsamlı politikaların hayata geçirilmesi adına kritik bir adım olacaktır.

Türkiye'de anadilinde eğitim hakkının sağlanması, çocukların temel haklarının tanınması ve korunması açısından hayati bir öneme sahiptir. BM Çocuk Haklarına Dair Sözleşmesi'nin 17., 29. ve 30. maddelerine Türkiye'nin koyduğu çekinceler, yalnızca anadilinde eğitim hakkını değil, çocukların eğitim, ifade özgürlüğü, kültürlerini yaşatma ve kendi dillerini kullanma haklarını da ihlal etmektedir. Bu çekinceler, sözleşmenin dört temel ilkesi olan "çocuğun yaşama ve gelişme hakkı, ayrımcılık yasağı, çocuğun en yüksek yararını gözetme ve çocuğun görüşlerine saygı" ilkeleriyle birlikte değerlendirildiğinde, çocukların çok yönlü gelişimini

engelleyen bir yapıyı ortaya koymaktadır. Anadilinde eğitim hakkı çocuğun kimlik, kültür ve dil farkındalığını pekiştiren, ayrımcılık yapmayan, ücretsiz, nitelikli, bilimsel ve erişilebilir eğitim ile bütünleşik olarak sağlanmalıdır.

Çocukların işçileştirilmesi ise bir diğer önemli sorundur. Uluslararası Çalışma Örgütü'nün (ILO) 138 ve 182 sayılı sözleşmeleri çocukların işçileştirilmesini yasaklarken, Türkiye'de hâlâ binlerce çocuk ağır işlerde çalıştırılmaktadır. Çocuk Bakanlığı, çocukların işçileştirilmesine karşı mücadelede öncü rol oynayarak, gerekli denetimleri yapacak ve çocuk haklarının korunmasına yönelik etkin politikalar geliştirecektir.

Ayrıca çocuklara yönelik fiziksel ve cinsel istismar vakaları da Türkiye'nin en acil çözülmesi gereken sorunları arasında yer almaktadır. Çocukların güvenli ortamlarda büyümesi ve istismardan korunması için kamunun güçlü bir kurumsal yapıya sahip olması elzemdir. Çocuk Bakanlığı, bu vakaların takibini sağlayacak, çocukların korunması için gerekli tüm önlemleri koordine edecek ve çocukları istismara karşı daha güçlü bir şekilde korunması için ilgili kurum, kuruluş, inisiyatif uzman ve araştırmacılarla birlikte çalışacaktır.

Son olarak, mülteci ve göçmen çocukların yaşadığı sorunlar da Türkiye'de büyük bir hak ihlali alanı olarak karşımıza çıkmaktadır. Mülteci çocuklar, eğitimden sağlık hizmetlerine kadar pek çok temel haktan yoksun bırakılmakta ve suistimal edilme riskleriyle karşı karşıya kalmaktadır. ÇHS'nin 22. maddesi, mülteci çocukların da diğer çocuklarla eşit haklara sahip olduğunu belirtmektedir. Bu bağlamda, bir Çocuk Bakanlığı'nın kurulması, mülteci çocukların da haklarını etkin bir şekilde savunacak politikaların uygulanmasına olanak tanıyacaktır.

Türkiye'de bir Çocuk Bakanlığı kurulması, çocuk haklarının korunması ve çocukların maruz bırakıldığı hak ihlallerinin önlenmesi için temel bir gerekliliktir. Uluslararası mevzuat ve Türkiye'nin taraf olduğu sözleşmeler, çocuk haklarına yönelik sorumlulukları açıkça tanımlamakta, ancak bu yükümlülüklerin etkin bir şekilde yerine getirilebilmesi için çocukların haklarına odaklanan, merkezi bir bakanlığın kurulması şarttır. Çocuk Bakanlığı, çocukların eğitimden sağlığa, korunmadan sosyal hizmetlere kadar her alanda eşit haklara sahip olmalarını sağlayacak, çocukları toplumsal hayatın her alanında güvence altına alacak bir yapı oluşturacaktır.

ÇOCUK BAKANLIĞI KURULMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

BİRİNCİ BÖLÜM

Amaç, Kapsam ve İlkeler

Amaç

Madde 1- (1) Bu Kanunun amacı, Çocuk Bakanlığı'nın kuruluş, görev, yetki ve sorumluluklarına ilişkin esasları düzenlemektir.

Kapsam

Madde 2- Bu Kanun, vatandaşlık bağı aranmaksızın Türkiye sınırları içinde bulunan tüm çocuklar ile yurt dışında olup Türkiye vatandaşlığına sahip olan veya Türkiye vatandaşlarıyla bağlantılı tüm çocukları kapsar.

İlkeler

Madde 3- Bu Kanunun uygulamasında çocuklar, kendilerinin, kanuni temsilcilerinin veya en geniş anlamı ile aile üyelerinin sahip oldukları, ırk, renk, cinsiyet, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği, cinsiyet ifadesi, dil, siyasal ya da başka düşünceler, ulusal, etnik ve toplumsal köken, mülkiyet, engellilik, vatandaşlık veya göçmenlik durumu, doğuş ve diğer statüler nedeniyle hiçbir ayırım gözetmeksizin haklarının ve üstün yararının gözetilmesi yönünden güvence altındadır.

İKİNCİ BÖLÜM

Tanımlar ve Görevler

Tanımlar

Madde 4- (1) Bu Kanunda geçen;

- a) Bakan: Çocuk Bakanı'nı,
- b) Bakanlık: Çocuk Bakanlığını,
- c) TBMM: Türkiye Büyük Millet Meclisini ifade eder.

Görev ve yetkiler

Madde 5- (1) Bakanlığın görevleri şunlardır:

- a) Çocukların yararlanması gereken hizmetlerin, ülkedeki bütün çocuklar için eşit ve kolay erişilebilir biçimde sunulmasını sağlamak,
- b) Çocukların haklarını kullanırken ve hizmetlerden yararlanırken ayrımcılığa maruz kalmalarını engellemek,
- c) Türkiye'de yaşayan her çocuğun gelişimini güvence altına almak üzere yeterli yaşam standardına sahip olması için çocuğun, ailesinin ve bakımını üstlenenlerin desteklenmesini sağlamak,
- ç) Bütün çocukların eğitim ve sağlık hizmetlerinden ücretsiz, eşitlik prensibine uygun biçimde yararlanmasını sağlamak,
- d) Kamusal ya da özel sosyal yardım kuruluşları, mahkemeler, idari makamlar veya yasama organları tarafından yapılan ve çocukları ilgilendiren bütün faaliyetlerde, çocuğun üstün yararının gözetilmesini güvence altına almak,
- e) Her çocuğun temel yaşama hakkını "güvenlik" de dahil olmak üzere her türlü egemenlik ilişkisinin üzerinde tutmak,
- f) Çocukların esenliği için gerekli bakım ve korumayı sağlamak ve bu amaçla tüm uygun yasal ve idari önlemleri almak,
- g) Çocukların eğitim, sağlık, yaşama, barınma haklarını güvence altına almak
- h) Çocukların fiziksel, psikolojik, cinsel veya ekonomik sömürü, ihmal ve istismara karşı korunmalarını sağlamak, çocukların işçileştirilmesini önlemek,
- ı) Çocuk yoksulluğunu ortadan kaldırmak,
- i) Çocuğun ailesinin yanında korunmasını, ailenin bulunmadığı veya çocuğun yararının ailesi dışında korunmasını gerektirdiği durumda çocuğun aile tipi bakım olanağından yararlanmasını sağlamak,
- j) Yerel ve ülke planlamalarında çocukların hak ve ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulmasını sağlamak,

k) Çocuk haklarının hayata geçirilmesi için uluslararası sözleşmelerin uygulanmasını güvence altına almak,

l) Çocuklara yönelik hizmetlerin planlanması, sunumuna, uygulamaların izlenmesi ve denetlenmesine toplumun katılımını sağlamak,

m) Çocuklara yönelik hizmetlerin planlanmasına, uygulamaların izlenmesine yönelik çalışmalara çocukların katılımını sağlamak ve çocukların her tür karar alma mekanizmasına katılımını sağlamak.

a) Ulusal ve uluslararası kuruluşlar ile iş birliği yapmak,

b) Bakanlıklar arasında eşgüdüm ve koordinasyonu sağlamak,

c) Çocuklara yönelik hizmetlerin, çocuk yararı ve etkisi hakkında araştırmalar yapmak,

ç) Çocuklara yönelik hizmetlere ilişkin bir veri toplama ve analiz sistemi kurmak,

d) Çocuklara yönelik hizmetlerin izleme ve değerlendirmesine yönelik çalışmaların sonuçlarını içeren raporlar hazırlamak, ilgili Bakanlıklar ve yerel yönetimlere yapılması gerekenlere ilişkin tavsiyelerde ve taleplerde bulunmak,

e) Çocukla ilgili hizmetlerden sorumlu bakanlık bütçelerinin hazırlanması ve görüşmelerine katılmak, görüş bildirmek,

f) Kamu vesayet makamı nezdinde oluşturulacak kamu vesayet teşkilatlarına ilişkin usul ve esasların uygulanmasını, bu hizmetlerin yürütülmesini sağlamak

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Teşkilat

Madde 6- (1) Bakanlık, merkez ve taşra teşkilatından oluşur.

Bakan

Madde 7- (1) Bakan, Bakanlık kuruluşunun en üst amiri olup, Bakanlık hizmetlerini mevzuata, kalkınma plânlarına ve yıllık programlara uygun olarak yürütmekle ve Bakanlığın faaliyet

alanına giren konularda diğ er bakanlıklarla iş birliğı ve koordinasyonu sağlamakla görevli ve Cumhurbaşkanı'na karşı sorumludur.

(2) Bakan, yetkisi kapsamındaki faaliyet ve işlemlerden ayrıca sorumlu olup, Bakanlık faaliyetlerini, işlemlerini ve hesaplarını denetlemekle görevli ve yetkilidir.

Hizmet birimleri

Madde 8- (1) Bakanlığın hizmet birimleri şunlardır:

- a)  ocuğun Statüsü Başkanlığı
- b)  ocuk Koruma Politikaları Başkanlığı
- c)  ocuk Katılımı Politikaları Başkanlığı
-  ) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Başkanlığı
- d) Kamu Vesayeti Başkanlığı
- e)  ocuğa Yönelik Her Türlü şiddetle Mücadele Başkanlığı
- f) Ceza İnfaz Sisteminde  ocuk Haklarının Korunması Başkanlığı
- g) İletişim, Dokümantasyon ve Yayın Başkanlığı
- h) Strateji Geliştirme Başkanlığı
- i) Hukuk Müşavirliği
- i) İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Daire Başkanlığı
- j)) Eğitim ve Kurumsal Yapılanma Başkanlığı
- k) Araştırma ve Dokümantasyon Başkanlığı
- D Sivil Toplum, İletişim ve Kültür Başkanlığı
- m) Proje Uygulama Başkanlığı
- n) Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı
- o) Basın ve Halkla İlişkiler Müşavirliği
-  )  zel Kalem Müdürlüğü

Çocuğun Statüsü Başkanlığı

Madde 9- (1) Çocuğun Statüsü Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Toplumdaki çocuk algısını araştırmak ve çocuğun hak sahibi eşit bir birey olarak kabul edilmesi ve saygı görmesi için çalışmalar yürütmek
- b) Çocuklara yönelik ayrımcılığa sebebiyet veren veya çocuklara zarar veren veya haklarının ihlal edilmesine neden olan faktörleri tespit etmek ve bunların ortadan kaldırılması ya da değiştirilmesini sağlamak
- c) Bu kapsamda özellikle göç etmiş ailelere mensup olan, cinsel yönelim, cinsiyet kimliği ve cinsiyet ifadesi nedeniyle ayrımcılığa uğrayan LGBTİ+ çocukları ve engelli çocukları destekleyen, onların saygınlıklarını güvence altına almaya, özgüvenlerini geliştirmeye ve toplumsal yaşama etkin biçimde katılmalarını sağlamaya yönelik politikalar geliştirmek
- ç) Toplumsal cinsiyet eşitliği ve cinsel ve üreme sağlığı eğitiminin müfredata alınmasını sağlamak
- d) Eğitimin cinsiyet eşitliğini teşvik edici, çocukların barış ve farklılıklara saygı anlayışı ile yetişmelerini sağlayacak, yaşam becerilerini güçlendirecek bir içeriğe kavuşturulmasını sağlamak
- e) Kız çocuklarının mühendislik, bilim ve teknoloji alanlarında da meslek seçmeye teşvik edilmesi ve kız çocuklarının okullaşma oranını önemli ölçüde artıran yerinde eğitimin yaygınlaştırılmasını sağlamak,
- f) Farklı ekonomik gelir gruplarından çocuklar arası eğitim, barınma, beslenme, istismar riski gibi alanlardaki farkları ortadan kaldırmak için “yurttaşlık geliri”nin bir çocuk hakkı olarak tanınmasını sağlamak ve gerekli bütün tedbirleri almak
- g) Her çocuğa, sosyal sigorta dahil, sosyal güvenlikten yararlanma hakkı tanınmasını sağlamak
- 1) Tüm çocukların eşit, ücretsiz ve anadilinde eğitimden yararlanmalarını sağlamak
- i) Her çocuğun tüm potansiyelini kullanmasına elverecek ve yeteneklerini dikkate alan kaliteli bir eğitimden yararlanmasını temin etmek
- j) Çocuğun düşünce, vicdan ve din özgürlüğü hakkına saygı göstermek

k) Çocukların en iyi sağlık düzeyine kavuşma, tıbbi bakım ve rehabilitasyon hizmetlerini veren kuruluşlardan ve her türlü tıbbi bakım hizmetlerinden yararlanma hakkını Sağlık Bakanlığı ile iş birliği içinde güvence altına almak.

Çocuk Koruma Politikaları Başkanlığı

Madde 10- (1) Çocuk Koruma Politikaları Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Önleme odaklı bir çocuk koruma politikası geliştirilmesini sağlamak
- b) Ebeveynlerin çocuk bakım hizmet ve tesislerinden, çocuklarının da bu hizmet ve tesislerden yararlanma hakkını sağlamak için uygun olan her türlü önlemi almak
- e) Ebeveynlerin çocuk bakım, koruma kapasitelerini geliştirici ve yeterli gelir de dahil olmak üzere çocukların ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli olanaklara sahip olmalarını sağlamak
- ç) Aşağıdaki amaçları içeren bir çocuk koruma sisteminin oluşturulmasını sağlamak, bu amaçlar kapsamındaki uygulamaların çocuk yararına uygunluğu ve çocuğa etkisi açısından izlenmesini ve düzenli olarak ihtiyaca ve bu alandaki gelişmelere uygun biçimde yenilenmesini sağlamak
- i. Sosyal hizmetlerin, çocuğun ve ailenin desteklenme hakkını güvence altına alacak faaliyetlerde bulunmak üzere mahalle düzeyinde örgütlenmesi
- ii. Çocuğun gelişiminin ve olası risklerin takibinin yapılabilmesi için düzenli sağlık takibinin çocuğun zorunlu eğitim çağına gelmesine kadar yapılmasını sağlayacak biçimde sağlık hizmetlerinin sunulmasını sağlamak
- iii. Okullarda çocuğun gelişiminin ve olası risklerin takip edilmesini sağlamak
- iv. Okul, hekim ve sosyal hizmet birimi arasında eşgüdümü sağlamak
- v. Çocuklarla çalışan tüm kamu görevlilerini, çocuk ihmal ve istismarını takip etmek ve adli ve sosyal hizmet yetkililerine bildirmekle sorumlu tutmak.
- d) Çevre kirliliği, kazalar vb. yaygın tehlikelere karşı çocukları koruyucu tedbirler alınmasını sağlamak.

Kamu Vesayeti Başkanlığı

Madde 11- (1) Kamu Vesayeti Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) 22/11/2001 tarihli ve 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 397'nci maddesi ile düzenlenen kamu vesayeti makamı nezdinde, ailesi dışında korunan çocukların vasiliği görevini üstlenecek kamu vasilerinden oluşan bir teşkilat kurmak

b) Bu teşkilatın çalışma usulünü belirlemek

c) Çalışma politikalarını belirlemek

ç) Uygulamaları izlemek ve geliştirilmesini sağlamak.

Çocuk Katılımı Politikaları Başkanlığı

Madde 12- (1) Çocuk Katılımı Politikaları Başkanlığının görevleri şunlardır.

a) Çocuğun düşüncesini özgürce açıklama hakkını ve bu düşüncelerini yazılı, sözlü, basılı, sanatsal biçimde veya çocuğun seçeceği başka bir araçla yayma hakkını güvence altına almak

b) Çocuğun dernek kurma ve toplanma özgürlüklerine ilişkin haklarını korumak

c) Çocukların özel yaşantısına, aile, konut ve iletişimine keyfi ya da haksız bir biçimde müdahale yapılamamasını ve onur ve itibarına saldırılmamasını sağlamak

ç) Çocukların yararını gözeterek kitle iletişim araçları aracılığıyla nitelikli yayınların yayılmasını teşvik etmek

d) Nitelikli çocuk kitaplarının üretimini ve yayılmasını teşvik etmek

e) Kitle iletişim araçlarının kullanımında Türkiye'de yaşayan tüm halkların, azınlık gruplarının ve bir yerli ahaliye mensup çocukların dil gereksinimlerine özel önem gösterilmesini sağlamak, çocukların anadillerinde eğitim almalarını sağlamak

f) Tüm çocukların ait olduğu soy ve dil topluluğunun diğer üyeleri ile birlikte kendi kültüründen yararlanma ve kendi dilini kullanma hakkını korumak

g) Aileden başlayarak, çocukların bulundukları veya hizmet aldıkları bütün kurumlarda, yerel ve merkezi yönetimde kararlara katılımlarını sağlayacak mekanizmalar oluşturmak, çocukların buralarda kararlara katılımlarını teşvik etmek

h) Çocukların bulundukları bütün kurumlarda, görüş, düşünce, eleştiri ve taleplerini herhangi bir nedenle korku veya kaygı duymadan iletebileceği mekanizmalar oluşturmak

i) Çocuğun dinlenme, boş zaman değerlendirme, oynama ve yaşına uygun eğlence etkinliklerinde bulunma ve kültürel ve sanatsal yaşama serbestçe katılma hakkını korumak

i) Çocuğun kültürel ve sanatsal yaşama tam olarak katılma hakkına saygı duyarak tanımak ve özendirmek ve çocuklar için, boş zamanı değerlendirmeye, dinlenmeye, sanata ve kültüre ilişkin etkinlikler konusunda uygun ve eşit koşulların sağlanmasını teşvik etmek.

Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Başkanlığı

Madde 13- (1) Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Çocuk haklarını ilgilendiren gelişmeleri takip etmek
- b) Taraf olunması gereken sözleşmeleri belirlemek ve taraf olunmasını sağlamak
- c) Taraf olunan sözleşmelerin izleme ve denetim mekanizmalarının işlemlerini sağlamak
- ç) Ülkede ve dünyada çocuk hakları alanında geliştirilmesi gereken uluslararası belgeler için önerilerde bulunmak
- d) Sözleşmelerin uygulanması için eylem planları hazırlamak
- e) Alınan kararların duyurulmasını, tanıtılmasını sağlamak.

Çocuğa Yönelik Şiddetle Mücadele Başkanlığı

Madde 14- (1) Çocuğa Yönelik Şiddetle Mücadele Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Çocuğu, her türlü cinsel sömürüye ve cinsel suistimale karşı korumak ve çocukların cinsel ilişkiye girmek üzere kandırılması, zorlanması ve sömürülmesini önlemek
- b) Bir cinsel şiddet olgusu olan ve çocuğun bakımından ve korunmasından sorumlu kişilerin cinsel istismarı anlamına gelen ensest, çocuk üzerinde nüfus sahibi kimselerin istismarı gibi olguları ortaya çıkaran sebepleri araştırmak ve önlenmesini sağlamak
- c) Çocukların kendilerini koruma kapasiteleri güçlendirici hizmetlerin sunulmasını sağlamak
- ç) Çocukların kolaylıkla ulaşabilecekleri bir çocuk istismarı bildirim mekanizması oluşturmak
- d) İstismara uğradığını söyleyen çocuğun söylediği kişinin tekrar istismarına uğramasının önlenmesi için tedbirler almak

- e) İstismar mağduru çocukların rehabilitasyonu kapsamında gerekli tedbirleri almak
- f) Çocukların ve yakınlarının cinsel istismara karşı adalete inançlarının kırmaması için cezasızlıkla mücadele etmek
- g) Çocuğa Karşı Cinsel Sömürü ve İstismarın Önlenmesi Politika Notunun gereklerini yerine getirmek ve periyodik olarak bu faaliyetleri raporlamak
- i) Çocuğun cinsel sömürü ve istismardan korunması için kayıt sistemi ve düzenli, ayrıştırılmış istatistik sistemi tutmak
- i) Çocuk istismarı faillerinin kaydını tutmak, bu kişileri bir daha bu suçu işlememeleri için izlemek
- j) Çocukların çocuk yaşta evlilikler dahil olmak üzere çocuğun cinsel istismar ve sömürsünü teşvik eden her türlü söylemle mücadele etmek, bu kişilerin yasalarca düzenlenen cezaları almasını sağlamak ve bu konuda gerekli yasal düzenlemelerin yapılmasını temin etmek
- k) Çocukların cinsiyet kimliklerini oluşturdıkları dönemde, cinsiyet eşitliği yönündeki söylemlerin önemini göz önünde bulundurarak siyasi liderlerin ve kamuyu etkileyen kişilerin kadın erkek eşitliğine vurgu yapmasını ve ayrımcı söylemlerden kaçınması sağlamak.

Ceza İnfaz Sisteminde Çocuk Haklarının Korunması Başkanlığı

Madde 15- (1) Ceza İnfaz Sisteminde Çocuk Haklarının Korunması Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Özgürlüğü bağlayıcı cezaların yerine getirildiği kurumların çocukların eğitim ve psiko-sosyal gelişmelerinin desteklendiği ortamlarda yerine getirilmesi ve mümkün olan en kısa sürede sona erdirilmesi için politikalar geliştirmek, alternatif tedbirlere ilişkin seçenekler üretilmesini ve hayata geçirilmesini sağlamak
- b) Özgürlüğü bağlayıcı cezaların yerine getirildiği kurumları denetlemek, raporlandırmak ve öneride bulunmak
- c) Hakkında ceza yasasını ihlâl ettiği iddia edilen ve bu nedenle itham edilen ya da ihlâl ettiği kabul edilen her çocuğun; çocuğun yaşı ve yeniden topluma kazandırılmasının ve toplumda yapıcı rol üstlenmesinin arzu edilir olduğu hususları göz önünde bulundurularak, taşıdığı

saygınlık ve değer duygusunu geliştirecek ve başkalarının da insan haklarına ve temel özgürlüklerine saygı duymasını pekiştirecek nitelikte muamele görme hakkını korumak,

ç) Çocukların zorunlu olmadıkça ceza infaz kurumlarında bulunmamalarını sağlayacak tedbirler almak, cezaevinde anneleri ile birlikte kalan çocukların eğitimleri ve sağlık hizmetlerinden yararlanmalarını güvence altına almak ve gelişimlerinin sağlıklı ilerleyebilmesi için gerekli tüm önlemlerin hayata geçirilmesini sağlamak

d) Hiçbir çocuğun, işkence veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya tâbi tutulmamasını güvence altına almak.

İletişim ve Yayın Başkanlığı

Madde 16- (1) İletişim ve Yayın Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bakanlığın faaliyetleriyle ilgili rapor hazırlayarak kamuoyuna en geç bir aylık periyodlarla açıklamak, katılımcılığı ve şeffaflığı artırmak

b) Türkiye Büyük Millet Meclisine çocuk haklarıyla ilgili yapılan faaliyetlerle ilgili en geç bir aylık periyodlarla olmak üzere rapor sunmak, çocuk hakları alanında yasamanın sorumluluğunu artırmak

c) Çocuk haklarını ilgilendiren yayınları, belgeleri takip etmek, çevrilmesini ve yayınlanmasını sağlamak

ç) Çocuk hakları alanında araştırma, rapor ve bilimsel yayınları teşvik etmek.

Strateji Geliştirme Başkanlığı

Madde 17- (1) Strateji Geliştirme Başkanlığının görevleri şunlardır:

a) Bakanlığın görev alanına giren konulara ilişkin politikalarını oluşturmak ve bu faaliyetlerin planlanmasını sağlamak

b) Bakanlık faaliyetlerini izlemek ve değerlendirmek

c) Bakanlık faaliyetlerini değerlendirme ve araçlarını geliştirmek

ç) Diğer birimlerin planlama ve strateji geliştirmeyi gerektiren çalışmalarına destek olmak, bu amaçla araç geliştirmek.

İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Başkanlığı

Madde 18- (1) İnsan Kaynakları ve Destek Hizmetleri Başkanlığının görevleri şunlardır:

- a) Çocukların bakımı veya korunmasından sorumlu kurumların, hizmet ve faaliyetlerin, özellikle güvenlik, sağlık, personel sayısı, uygunluğu ve yönetimin yeterliliği açısından standartlarını belirlemek ve standartlara uygunluğunu sağlamak
- b) Çocuklara hizmet veren adli ve idari her türlü personelin çocukla çalışma ve çocuk haklarını koruma alanında uzmanlaşmış olmasını sağlamak
- c) Ceza infaz kurumları dahil olmak üzere çocuklara hizmet veren her türlü kurum ve kuruluş ve hizmet biriminin bağımsız ve vasıflı denetleyiciler vasıtasıyla düzenli olarak ve önceden haber vermeksizin denetlenmesini sağlamak
- d) Çocuk ve kadın hakları alanında çalışan, kişi, uzman, gönüllü, kurum, sivil toplum kuruluşu ve platformların düzenli periyodlarla görüşlerini almak, bu kişi ve kurumlarla sürekli iş birliği içinde olmak.

Bakanlıklarla İş Birliği

Madde 19- (1) Bakanlığın bu Kanun kapsamında yürüttüğü görevler ile iş ve işlemlere ilişkin destek talepleri ile ihtiyaç duyduğu her türlü yardım, ilgili bakanlıklar ile kamu kurum ve kuruluşları tarafından gecikmeksizin ve öncelikle yerine getirilir.

(2) Bakanlık, çocuk hakları alanındaki ulusal mevzuatın Birleşmiş Milletler, Avrupa Konseyi ve Avrupa Birliği mevzuatına uyumlaştırılması çalışmaları kapsamında Dışişleri Bakanlığı ile aylık değerlendirme toplantıları yapar.

(3) Bakanlık, çocuk hakları alanını düzenleyen uluslararası anlaşma, sözleşme ve protokollere Türkiye Cumhuriyeti'nin katılması ve taraf olması konusunda ulusal politika belirleme çalışmalarını Dışişleri Bakanlığı ile iş birliği içinde yürütür.

(4) Bakanlık, çocuğa yönelik her türlü suçun önlenmesi ve hiçbir çocuğun, işkence veya diğer zalimce, insanlık dışı veya aşağılayıcı muamele ve cezaya tâbi tutulmamasını güvence altına almak amacı doğrultusunda İçişleri Bakanlığı ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ile iş birliği yapar ve bu işbirliği kapsamında Çocuk Sosyal Koruma ve Destek Programını yürütür.

(5) Özgürlüğü bağlayıcı cezaların yerine getirildiği kurumların çocukların eğitim ve psiko-sosyal gelişmelerinin desteklendiği ortamlarda yerine getirilmesi ve mümkün olan en kısa sürede sona erdirilmesi için politikalar geliştirmek, çocuk hapisaneleri yerine denetimli serbestlik uygulaması ve eğitim evleri modelleri üzerinde çalışılmak ve çocukların hapsedilmesi dışında seçenekler üretmek amacıyla Adalet Bakanlığı ile iş birliği yapar.

(6) Bakanlık, çocukların yaşam koşullarının iyileştirilmesi, esenliklerinin artırılması, eğitim ve sağlık olanaklarına ücretsiz ve kolay erişimlerinin sağlanmasına yönelik politika belirlenmesi ve yatırım programında çocuklarla ilgili projelerin geliştirilmesi ve değerlendirilmesi çalışmaları bağlamında ilgili Bakanlık ile iş birliği yapar.

(7) Bakanlık, çocukların en iyi sağlık düzeyine kavuşma, tıbbi bakım ve rehabilitasyon hizmetlerini veren kuruluşlardan ve her türlü tıbbi bakım hizmetlerinden yararlanma, sağlıklı bir çevrede doğayla ve yeteli düzeyde yeşil alanlarla temas halinde yetiştirme hakkını güvence altına almak amacıyla Sağlık Bakanlığı ve Çevre ve Şehircilik İklim Bakanlığı ile iş birliği yapar.

Sözleşme ile araştırma, etüt ve proje yaptırma

Madde 20- (1) Bakanlık görevleri ile ilgili olarak ulusal ve uluslararası bilimsel araştırma, etüt, film/belgesel ve proje gibi işleri, üniversite öğretim elemanları ile Çocuk hakları konusunda çalışmalarda bulunan kadın örgütlerinin, dernek ve kurumlarının talepleri doğrultusunda maddi kaynak ihtiyaçları Bakanlık tarafından sağlanır.

(2) Bakanlık, görev alanına giren konularda üniversiteler veya uzman kurum ve kuruluşlardan danışmanlık hizmeti satın alabilir.

(3) Bu konulara ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Sorumluluk ve İş Birliği

Madde 21- (1) Bakan, gerekli gördüğü durumlarda ya da Komisyonun istemi üzerine TBMM Çocuk Hakları Komisyonunu uygulanan politikaların sonuçları hakkında bilgilendirir. Ancak bakan yılda en az üç kez komisyonu bilgilendirmek zorundadır.

(2) Bakanlık, çocuk hakları alanı ile doğrudan ve dolaylı ilişkili konularda kurulan Meclis Araştırma Komisyonları raporlarında yer alan tespit ve önerilerin gereklerini yerine getirir ve sonuçları hakkında TBMM'ye bir rapor sunar. Rapor verildiği tarihten en fazla iki ay içinde TBMM Genel Kurul'unda görüşülür.

Çocuk Hakları Uzmanlığı ve Çocuk Hakları Uzman Yardımcılığı

Madde 22- (1) Bakanlık, bu Kanunda sayılan görevlerin yerine getirilmesinde Çocuk Hakları Uzmanı ve Çocuk Hakları Uzman Yardımcısı istihdam eder. Çocuk Hakları Uzman Yardımcılığına atanabilmek için, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 48 inci maddesinde sayılan şartlara ek olarak aşağıdaki nitelikler aranır:

- a) En az dört yıllık eğitim veren yükseköğretim kurumlarının çocuk çalışmaları/toplumsal cinsiyet çalışmaları, eğitim, sosyoloji, felsefe, psikoloji bölümleri ile iktisadi ve idari bilimler, siyasal bilgiler, iletişim, hukuk, eğitim bilimleri fakülteleri, ve sosyal hizmetler yüksekokulu veya bunlara denkliği Yükseköğretim Kurulu tarafından kabul edilen yurt içindeki ve yurt dışındaki yükseköğretim kurumlarından mezun olmak veya en az dört yıllık başka bir yükseköğretim programından mezun olmakla birlikte çocuk hakları alanında çalışmış olmak
- b) Yapılacak yeterlik sınavında başarılı olmak
- c) Yabancı Dil Bilgisi Seviye Tespit Sınavında en az (C) düzeyinde başarılı olmak.

(2) Çocuk Hakları Uzman Yardımcılığına atananlar; üç yıl çalışmak ve tez hazırlamak kaydıyla açılacak yeterlik sınavına girme hakkını elde ederler. Sınavda başarılı olanlar Çocuk Hakları Uzmanı unvanını kazanırlar. Yeterlik sınavında başarı gösteremeyenler bir yıl içinde ikinci kez sınava tabi tutulurlar. İki defa başarı gösteremeyenler, Bakanlıktaki memur kadrolarına atanırlar.

(3) Çocuk Hakları Uzmanları ve Çocuk Hakları Uzman Yardımcılarının mesleğe alınmaları, yetiştirilmeleri, yarışma sınavı, tez hazırlama ve yeterlik sınavı ile eğitimleri Bakanlık tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

Kadrolar

Madde 23- (1) Ekli (1) sayılı listede yer alan kadrolar ihdas edilerek 190 sayılı Genel Kadro ve Usulü Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin eki (1) sayılı cetvele “Çocuk Bakanlığı” bölümü olarak eklenmiştir.

Atıflar

Madde 24- (1) Diğer mevzuatta Çocuğun Statüsü Genel Müdürlüğü'ne yapılmış olan atıflar Çocuk Bakanlığına yapılmış sayılır.

Yürürlük

Madde 25- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme

Madde 26- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.